

J E L E N K Ö R.

63. szám.

Pest szerda augusztus 7dikén.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (orsz. ülések a' RR. résziről. Felségink Budweisban. Kinevezések 's jutalmazás. Budai asszonyegyes. jótévk. Rozsnyói hírek. Polz Jozečina). Anglia (a' conferentia előhaladása; jul. 22—23iki alsó 's felsőházi ülések; a' zsidók teljes emancipációja). Franciaország (Laffitte ügye 's ügypártolói; Henrik napi legitimista ünneplések. Hayti 's Boyer ajánlati. Delessert 's a' takarékpénztárak, a' belga királyné fiat szül 's több más). Portugália (Napier; Bourmont; portoi öröm; Martinini; Flamer hajó hírei, gr. st. Lourenço, Lissaboni 's portoi kif. lönféle). Elegyhírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. RRink ez utóbbi napokban folyvást orsz. üléseket tartván az urbarium IIik cikkelyét is egészen elvégzik. A' 6ik §z — melly a' fél vagy negyed telek állománya mennyiségét határozza el egyenes idomzatban, kivévén a' bánsági megyéket (Temes, Torontal, Krassó) hol szokásból a' jobbágyi tartozások szerint más idomzat van divatban, — a' kerületi szerkesztésként fogadtatott el; a' 7ik azonban, mellyben a' földesurnak megengedtetik szükség vagy nagyobb kényelmőség esetén jobbágya telkét kicserélni, oda korlátoztatott: hogy olly esetben egy szolgabíró 's megyei ügyvéd jelenlétiben a' kicserélendő telek helyett jobbágyának, egy más, mind terjedelmére 's jóságára, mind kényelemre hasonértékű telket adni, javítványiért kármentesíteni, 's még előbb az egész dolgot a' megyei törvényszék határozata alá terjesztetni tartozzék. A' 8ik egyszersmind utolsó §ra nézve, melly a' zsellér-telkek állománya meghatározását illeti, élénk vitakozások után oda ment ki a' többes ítélet: hogy az urbéri lajstromba eddigelé már beiktatott zsellér-telkek hagyatván ugy a' mint vannak, ezutánra egy ollyas telek mindig 150 □ ölet foglaljon; ha pedig még ezen felül is jutna talán valami hozzá, az iránt a' földesur zsellérjével különösen egyezhetik tartozásokban, vagy idomzat szerint jobbágytelki állásra vonhatja, a' nélkül hogy a' régen $\frac{1}{4}$ résznél kisebbekre felosztott jobbágytelki állományokat zsellériekké változtathatná. Aug. 1sőjén RRink már a' IIIik cikkelyre mentek által. E' cikk azon mellékes jobbágyi javakról szól, mellyek a' telki állomány haszongyümölcsözéséhez nem tartoznak. Mingyárt az 1ső §ban olly módosítás hozatott: hogy azon irtványokat, mellyek

már telekutáni járadékuak, vagy eredetileg 's egyedül a' jobbágyinak élhetőségeül osztattak ki, ezutánra érintetlenül hagyván, a' többit valamennyit a' földesurral kötött vagy kötendő egyezés pontjai teljesítése mellett addig tarthatják meg saját hasznukra az alattvalók, valamig tőlök törvény útján ismét vissza nem vétetnek; minthogy ezentul ismét a' földesur szabad rendelkezésire szállanak vissza.

Felséges Fejdelminket csehországi utjokban mindenütt a' legkitünőbb fiui 's alattvalói őszinte hódolattal fogadják. Budweisban hova jul. 27ikén érkeztek meg, más nap a' polgárság ünnepi öltözetben zászlókkal 's muzsikával a' fejedelmi szállás elibe menve, szerencséjük lón Ő Felségöket az általok e' nap diszére intézett lövész multságokra meghívni, honnét Ő Felségeik estve a' játékszinbe is elmentek, mindenütt a' nép örömjajától kalauzolva. 29ikén reggel a' vidéken fekvő katonaságot megszemlélvén Ő Felségeik, délután míg a' kegyes Fejdelem egy óráig magához mindenkit nyilvános audientiára bocsátott, az alatt a' Fejdelenné a' nevelő-intézetet 's a' kórházat volt szives meglátogatni. 30ikán a' Felséges uralkodó Pár az épen szállások előtt vonuló vasuton kocsira kelve rajta félórái utat tett. Mind a' három nap estve igen fényesen volt a' város kivilágítva.

Ő cs. kir. Felsége jul. 11k. költ n. fejedelmi határozata szerint az erdélyi udv. Kanzellaria titoknokát 's kiadó hivatala igazgatóját Cseh Fridriket kir. tanácsnoki czimzettel volt kegyes felruházni, még jun. 28iki magas rendelete szerint pedig Philipchich Miklós Czettin falubeli határnokot a' szluisi határör-ezredi kerületben, ki a' kir. kincstárnak 2 népiskola 's az örvonalon elbetegülteknek kórház-felállításra 3 házat mint-

egy 800 peng. fr. értékűeket, saját szántából minden fizetés nélkül átengedte, füles és szalagos nagy ezüst polgári érdem-pénzzel atyáskodott megjutalmazni.

A' budai asszonyegyesületet a' m. 1832ben még következő jótévkök gyarapíták: gr. Pálffy Eufrozina szül. Ligne hgasszony 100 fr. Majthényi-Beniczy asszony 125 fr. Semsey Jób kam. tanácsos 40 fr. Marczibány Márton 50 fr. Záborszky János pozsony-városi tisztügyész 100 fr. Corsan Terézia asszony 10 fr. Marich János püsp. 12 fr. 30 xr. Simoncsics assz. válasz. tag különféle jótévköktől 60 fr. Lewi drágakő-árusné 25 fr. Boskovics József 7 fr. Todes Izsák 25 fr. Reis Hirsch 10 fr. Grünhut Márk 2 fr. a' es. fürdői persely 121 fr. 55 xr. Gráf Miklós 5 fr. —

Rozsnyó jui. 28k. Mélt. püspökünk Scitovszky János ur jótékony szorgalmát, melyet minapi közleményünk szerint kapornaki apátságában 's megyéje több részeiben az iskolák czélirányos elrendelésire olly csüggetlenül fordított, az idén városunk nemzeti iskoláira is, melyeket elődje m. Lajcsák Ferencz jelenleg nvárad püspök egy tanítószék alapítással gyarapított, kiterjeszté. Ugyan is miúgyárt e' lefolyt iskolai év kezdete előtt, városunk mindazon kath. gyermekeit, kik iskolába alkalmasak lehetnek, a' 7ik osztálytól a' 12ikig házról házra összeiratván, később azok szüléit maga személyesen szólította fel 's kérte meg, hogy szülötteiket iskolába járatták; most pedig e' h. 24—26ikán tapasztalni kívánván: miképen mentek légyen sükerbe rendelései, a' szokott próbatételeket, melyekre a' szüléket a' templomból már eleve meghívatta, saját jelenlétében tartatá. Mind a' három osztálybeli fiu- 's leány-gyermekeknek, kik összesen 221 valának, kielégítő volt ugyan feleletük, de mind efelett különösen meglepő a' 2ik osztálybeli tanítványoké, mit a' szülék szeméiből kigördült öröm-könycseppek eléggé hálásan bizonyítottak. Tanítójuk két kisdéd tanítványkái által, kiket muzsikára is ön maga oktatótt, a' próbatétel végzetén gitarré mellett énekekkel kísértete bennünket vendégeit. A' püspök ur az e' napokra következett vasárnap délutáni 4 óráját osztályozás vagyis classificatio olvasásra rendelvén, a' vendégek 's eleve felszólított szülék száma nagylón, — tömve az iskola. A' gondos atya először is rövid beszédet tartá, mellyben az iskolai oktatások szükséges és hasznos létét, 's

a' szüléknek gyermekeikre nézve innen folyó kötelességiket fejtegeté, egyszersmind előterjesztvén azon rendszabásokat, melyeket nemzeti iskolánk czélirányos javítása 's elrendeltetése iránt tevé, hová különösen tartozik az is, melly szerint a' tanítók az e' végre velek közlött hónapi lajstromok után minden tanítványnak valamint megjelentét, ugy az iskolából elmaradtát mindennap följegyezni tartoznak; hogy így aztán ezekből a' főpásztor ur az illető szüléknek gondosságát vagy gondatlanságát láthassa, és ez utóbbiakat szülei kötelességökre szólíthassa, valamint ez uttal a' szorgalmas szüléket megdicséré 's a' gondtalanokat megfedd. Felolvasta ezután a' classificatiót ön maga, 's a' szorgalom által kitüntetett tanulóknak újabb serkentésül különféle ajándékokat osztogatott ki. Szándéka még a' keresztyén oktatás mellett külvárosunknak a' felső megyékből ide származott tót ajakú gyülevész tagjait is nemzeti nyelvünkre szoktatni, hogy így egy nyelv, bár egy szív is! lánczolahassa össze az itt lakos néptömeget.

Fels. Uruuk a' Körnöczön megürült érczanyag-sáfári tisztséget Gragger Gottliebre a' windschachti kohsáfarra méltóztatott ruházni; a' n.mélt. m. kir. udv. Kamara pedig Frenreisz Mihály és Gyarmathai Sándor József fizetésbeli concept. practicansit ügyes tulajdonik 's több évü munkás szorgalmok tekinetéből keblebeli concipistákká nevezé ki.

Az erd. Hiradó egy amerikai hirlap után egy kolosvári születésű de Philadelphióba költözött 's ott elhunyt hazánk leányáról ezeket közli: Meghala e' f. e. maj. 12kén öt órakor Polz Józsefina mistress Swaim James ur hitvese, rövid de fájdalmas (szerencsés születe után tíz nappal következett) betegségben. E' mivel lelkü kellemes asszonyosság erdélyi születés volt; még nincs esztendeje, mióta partinkra szállott 's köztünk telepedett le. A' szelíd indulatok, csinos magaviselet, diszes és széles terjedékü lelki tulajdonok által kitünőt baráti közt esudálta szerette minden, ki kellemes köréhez tartozott. Különféle nyelvekben, ki nem véve a' magáét, mester lévén, társalkodása gyönyörködtető 's oktató vala. Minden önfítogatás nélkül az élet minden körülményi közt munkás keresztyén volt. Nem mondha-

tunk többet, de a' barátság érzete nem is hagy kevesbet mondanunk. — Az Orsolya-szüzek erdély-szebeni monostora jul. 12kén üllé alapíttatása 's fenléte százados ünnepét egész ünnepi szertartásokkal. — Fens. Nádorunk Pozsonyból Alcsútra rándult.

A N G L I A.

A' londoni conferentia jul. 16ikán azt határozta, hogy a' két fél (belga és hollandi) közleményit, a' meunyre csak eszközhető, szóval terjessze elő, 's hogy a' két ország hatalmazotti egymás után hallgattassanak ki. 19ikén ismét összeült 's velök a' niederlandi rendkívüli két követ is, 's ekkor a' belga követ nyújtott be egy jegyzéket.

Jul. 20ikán a' szerződés az 5 hatalmaság és Hollandia közt már megállapíttatott, csak Haagából 's Frankfurtból várnak választ annak megerősíthetése végett. A' Hollandia 's Belgium közti egyezkedés minden záradékin is általment a' conferentia, szövevényesb pontjait a' jövő ülés veszi elő. Általányosan úgy buzgódik minden tag ez ügy meanelőbbi végre juttatásán, hogy semmi halogatástól sem tarthatni már.

Jul. 22ikén a' felsőházban Londonderry marq. kívánta előterjesztetni a' portugáli révpartok ostromzára iránti irományokat. Erre késznek nyilatkozott Grey, késznek későbbed minden e' tárgyat illető feleletre is. L. Kenyon ezután tudni ohajtá: mikor fog az irlandi egyház-reform bill 3szori felolvasatása előkerülni, mivel több távollevő lord szándékozik a' vitásokra megjelenni. Grey válaszolá, hogy ha még e' héten általeshetik a' biztosságon a' bill, következő hétfőn azonnal sürgetni fogja 3szori felolvasatását. Erre a' thellussoni hagyomány 3szori olvasatása fogadtatott el. Biztossággá alakodván a' ház, az irland-egyházi reformbill 20 első záradékit igen csekély módosítással helybe hagyták. — Az alsóházban szintazon napon a' nyugotindiai bill 2szor olvastatott fel, a' keletindianak pedig 3szori felolvasatása következő péntekre határozatott. Ezután Grant a' zsidók emancipatiója (polgári jusegyenlőségre juttatása) iránti billnek 3szori felolvasatását kívánta. Ellenszegült Finch, a' zsidók mondván, megtelepülhetnek mint akármilyen más idegen az országban, de statust statusban nem képezhetnek. Biróul nem szol-

gálhat a' zsidó istenkáromlás esetében, épen így nem lehet parlamenti tag is. Ki a' keresztyén egyház fenmaradását kívánja, kénytelen e' billt kárhoytatni, mivel az a' társasági rendszer alapjait rendíti meg. Bruce is a' bill ellen szólott, itt nincs úgy mond szó arról, hogy ülési és szavazási just adjunk néhány pár zsidónak e' házban, hanem hogy tovább is keresztyén törvényhozó test maradjon é e ház. Ő soha sem hallá még azon állítványt, hogy egy orosz, spanyol v. francia, ki Angliában huzamosb ideig tartózkodott, többre tarthatott volna számot mint törvényi oltalomra. Miért kívánhat tehát egy zsidó többet? Maradjon ő tovább is az országban mint külföldi és idegen, 's mint oltyan a' törvény oltalmánál egyebet ne ahítson. Ő (a' szónok) semmi utálat vagy ellenséges indulatból a' zsidók iránt nem meríti szavait, de kötelességét ismeri 's azért a' rendszabásnak ellene van. Nem reménylheti ugyan, hogy azt az alsóház félre vesse, de van még, hála Istennek! egy más ítélőszék is, hova vitetni fog 's vitetniie kell is ez ügynek. A' házon kül úgy sem igen pártolják a' billt; vannak elienben kik a' körülményeket komolyabban fontolgtván, annak felrevettetését lángoló örömmel köszöndik 's köszöntendik is. Erre Codrington Edward jegyzé meg, hogy ő Devonportbul a' zsidók mellett egy igen számos aláírásu kérelmet terjesztett volt a' ház elébe, mi az előtte szóló utolsó mondasát egyedül elégséges hatalmasan megezáfolni. Shiel ur hozzá tevé, hogy a' katolikusok emancipatiója ellen több ok harczol mint a' zsidóké ellen, kiknek résziről legkisebb veszély sem fenyeget. Ugyan e' véleményben szólt Buckingham, nevétségesnek mondván azon állítást is, hogy a' zsidók nem ismernek hazát a' szent földön kívül; mellyik angol zsidó kereste tehát meg eddig Palaestinát? Grant ur pedig végzetül még egyszer felhozá röviden a' bill mellett okait: „minden suly, úgy mond, minden korlátozás vagy köz jusból kirekesztés vallás miatt, nem csupán elnyomás hanem mi több, üldözés. A' rendszabás, mellyet javaslatba hozott vala egyedül e' nagy alap-elven nyugszik: Dicsőítsd az Istent 's tégy jót emberekkel!“ A' ház erre szavazásra kelvén 189 szó ütött ki a' bill mellett

's 52 ellene, többség 137. A' bill tehát 3szor is felolvastatott és általment.

Jul. 23dikán gr. Radnor egy kérelmet nyujta be a' felsőházban Glasgow városa részéről, hogy a' püspököktől az ülés és szavazás a' felsőházban tagadtassék meg. Gróf Haddington e' kérelmet elmellőztetni kíváná, minthogy benne a' kérők a' nagytiszteletű püspöki padot azért kívánják a' házból kiltatni, mivel az a' ministerium ellen rendszeres oppositiot képezve, minden törvényes javítások elfogadására képtelen. A' chichesteri püspök közben szólván, nem akarja hinni, úgy mond, hogy a' nemes gróf e' kérelem-nyujtással a' püspökök iránti tiszteletlenségét kíváná bizonyítani. Grey nem látja okát: miért nem lehetne valamely kérelmet felvenni, ha nem illetlen kifejezésekkel van szerkesztve az, nem következvén abból, hogy azt egyszersmind megadni szükséges. Igen, válaszolá gr. Aberdeen, ő a' just nem tagadja, de kérdi: valljon elfogadnának e' ő uraságok p. o. egy ollyas kérelmet, melly a' király fejét leütteni kíváná? Mire gróf Radnor a' kérelmet visszavonván a' ház az egyházi reformbillre tért által, 's azt a' 20ik záradéktól a' 32ikig minden akadály nélkül elfogadá. Ugyanez nap az alsóházban miután Smith ur kérdése a' Francziaországgal kötendő kereskedési egyezkedésben eddig tett biztossági munkálatok iránt elmellőztetett, Tennyson ur hozá fel minap jelentett indítványát a' parliament hosszu idejének megrövidítése iránt. Hume ur támogató az indítványt, mellesleg sajnálkozván, hogy a' tisztelt tag nem határozá egyszersmind 3 esztendőre a' parliament tarthatását. L. Althorp ellenzé a' billt, mert ha 5 esztendőre szállítatnék le úgy mond a' parliament ideje, az se hasznot se kárt, ha 3ra, az egyedül kárt 's veszélyt hozhatna; mivel vannak idők, midőn a' nép a' dolgok állapotja felől leghibásabb véleményben sáylik, 's illykor aztán kezére hocsátni az elintézését bizonytal nem lenne tanácsos. Hasonlóan szólott lord Russell is, a' hosszu parliamentet az igazgatás védének állitván a' constitutio demokratiai részei ellen. Codrington, Whalley, Kennedy, dr. Lushington, lord Howich 's többek szólván még a' bill ellen 's mellett szavazáskor 213 > 164 szóval félre vettetett.

FRANCZIAORSZÁG.

Az algieri végör-vonalok előtt fekvő faluk lakosiból határozatlan szamu lovas seregét állit most a' kormányzó, melly maga magát köteles lóval ruhával ellátni, egyébiránt napidijt kap, rendkívüli szolgálatkor pedig naponta 2 frankot. — Ney marsal emlékirásit most adja ki saját nemzetsége Páris és Londonban. — A' király felszólitá a' püspököket, hogy a' jul. 3 napban elestekért gyászmisét szolgáltatassanak országszerte. Jul. 20ikán egy párisi nyilvános kertben egy kis zavargás történt, t. i. mintegy 30 ifju veres sipkásan lépett a' kertbe „éljen a' republica!“ kiáltozással, az őrség ugyan leakará őket csilapítani, de mivel ezek furkósok 's palaczkokkal fegyverkezten készültek önvédelmőkre, néhányat közülök a' rendes katonaság elfogott. — A' Laffitte ügye gyámolítását intéző biztosság felszólitja a' vidéki pénzgyűjtőket, hogy az aláirt mennyiséget minélelőbb Nitot-hoz mint középonti pénztárnokhoz Párisba küldenék 's egy uttal új figyelmeztető kérelmet bocsát ez ügy-pártolás végett mindazokhoz, kik Laffitte-ben tiszta lelkű polgárt, 's egy olly néhai főkepenzest és nemzeti banquier-t tisztelnek, kinek erszenye minden szerencsétlen előtt tárva 's minden szorgalmi ág védőpolója volt; aláírva: gen. Lafayette előlül, marsall Clauzel, Dupont de l'Eure, Mauguin, Odilon-Barrot, Béranger, Nitot, Chatelain, mind jeles dicső nevek. — Jul. 14ről 15re viradott éjszakán több mint 20 faluban, hol örökdő katonaság tanyáz, azon egy időben legitimista csoportok gyűltek össze 's „éljen V. Henrik!“ kiáltozás közben sütögettek fegyvereiket ki, de hajnal-szürkületkor mind elillantak. Mindenütt felszólításokat lettek számos példányban, jul. 15ike (5ik Henrik névnapja) tiszteletére ösztönzőket.

A' touloni szentegyházakban is megünneplék sz. Henrik napját (jul. 15ikét). Minden harang zúgott tiszteletére. Számos legitimista dáma fejr köntösben széles zöld övezettel vala jelen az isteni szolgálaton. De a' csend legkisebbet sem zavartatott meg. Több délszaki 's nyugoti városban is megüllé a' legitimista párt e' napot.

A' Moniteur jelenti, hogy a' párisköri erősítési munkát egy darabig megszünteté a'

minist
ce Ros
gen. j

H
mányh
reske
gal, 's
igéri,
megál
ni, 's
hátral
taná
palerm
let sz
nak.
kedvü
zália-
nyel
tik. C
a' hg
hajófe
poleo
kép S
zett
sieur-
napol
emlék
san k

temes
lyam
savoy
na, t

rint
takar
i. 's
rék-
tott g
lőnel
felvi
rodás
Schv
's te
land
lyek
milli
korn
kele
külö
nél

ministerség. — Say helyébe a' Collège de France Rossi prof. nevezé tagjává. — Solignac gen. jul. 22ikén Párisba érkezett.

Haytiból új ajánlatok érkeztek a' kormányhoz Boyer praesidentstől, ez t. i. új kereskedési egyezést javasol Franciaországgal, 's 4,800,000 franc azonnali lefizetését igéri, 's a' kármentési, előbb 150 millióban megállapított, summát 75re kívánja szállíttatni, 's mivel már 30 millio le van róva, a' hátralevő 45 milliót 45 esztendő alatt ohajtaná lefizetni. — Bugeaud gen. megtérven palermói utjából a' berryi hgnétől egy levelet szolgáltatott által a' király 's királynénak. A' hgné hajózta közben többnyire víg kedvű volt 's legjobban örült, hogy még Rozália-nap előtt (mellyet Szicilia nagy fényel szokott ünnepelni) Palermoba érkezhetik. Gr. Lucchesi P. másfél óráig értekezett a' hgnével első udvaroltakor, 's ezután a' hajófedélre ballagtak együtt sétálni. — Napoleon iránti hálából ohajtják az Alsaták főkép Strassburgiak, hogy a' most úgy nevezett rajua-rhonei csatorna (Bourbonék monsieur-i csatornává bérálták) eredeti azaz napoleoni nevét nyerje vissza nagy alapítója emlékeül. — Az algieri biztosság hivatalosan ki van már nevezve. Elölülője Bonnet gen.

A' francia hadi erő Sardinia szélein tetemesen szaporíttatik a' Saone és Rhone folyamokon oda szállított katonaság által. A' savoyei (sabauidai) szökevényesség, ha katoná, tüstént az idegen sereg közé iktattatik.

Jul 11ikén kiadott kir. rendelet szerint két társaság nyert ismét hatalmat újabb takarékpénztár-felállításra, Lunevilleben t. i. 's Amiens-ban. Ugyancsak a' párisi takarékpénztár igazgatóságának jul. 4ikén tartott gyűlésében Delessert urnak mint előlülőnek 1832ről felolvasott tudósítása szép felvilágítást nyújt az illy pénztárak szaporodásáról. Nem említvén a' már Hollandia, Schweiz és Németországban olly virágzón 's tetemes számmal állókat, Anglia 's Irlandban már 1829ben több volt 477nél, mellyekben 409 ezer munkásnak mindössze 360 millio francja volt magpénzzé takarítva; a' kormány pedig hogy azokat annál divatozóbb keletbe hozhassa, az idén jun. 10ikén egy külön törvényczikkelyt is alkotott, mellynél fogva minden, ki 20 esztendős kortól

kezdve 30ikig havonként 6 francot tesz le gyümölcsözőleg valamely takarékpénztárba, 60 éves koráig kezdve egész élte fogytaig évenként 500 francot fog huzni; ha pedig tán 60ik événél előbb találna elhunyni, akkor gyermekei vagy más örökösei az egész betett pénz-mennyiséget visszakapják, de kamat nélkül. E' szerfelett hasznos intézet boldogító irányát Éjszakamerika is általlátván, most egyszerre többet alapít kebleben 's így egész művelt világszerte kihatalóan 's így egész művelt világszerte kihatalóan már jótékonyasága e' dicső intézetnek. Nálunk Magyarországon még egy sincs, pedig az ollyasok száma, kik boldogítására szorúlnának, itt kevéssel kisebb mint egyebütt, 's tán hatszorta több mint Éjszakamerikában. A' takarékpénztár a' jövendőt előnkbe derűten lebegteti, mintegy másod gondviselés bennünket minden értéki veszélytől véd, hathatós eszköz örömminket nyugalomban leélhetnünk, tüzes élesztője gyermekink 's nemzettségünk iránti szeretetünknek, mivel azok sorsa felőli szülei aggodalminktól felment. Angol 's Franciaországban kétségtelen tapasztalás bizonyítja, hogy kik takarékpénztárakba tevék le vagyoniukat, soha támadásban vagy egyéb nyugtalanságban részt nem vettek, soha vagy igen ritkán idéztettek törvényszék elibe: ellenben bizonyos hogy a' vádlottak egy harmada jobban ollyasokból áll, kik játék, lotteria vagy izsákosság hívei. Egyébiránt mint Delessert ur megjegyze, a' politikai zavarok legödlőbb ellenségei az illyes intézeteknek; valahányszor támadás vagy egyéb nyugtalanság volt, a' takarékpénztárból mind annyiszor nagy summák kérettek vissza, 's a' csend és nyugalom vissza nem álltaig senki egy fillért sem tőn bele. 1818 vagy is e' pénztár-alapítás óta a' betétel mindössze 54,447,060 francra ment. Parsimonia ingens est vectigal! 1831ben egész Franciaországban még csak 12re ment számuk, 's most már 30nál is többre. Prof. Prévost munkája igen kimerítő ismertetést közöl illyes és hasonló intézetekről 's jó utmutatást azok könnyű felállítására, főkép az előmunkálatok 's készületek ügyében.

Most egy új havi irást hirdetnek Párisban Napoleon név alatt (évi ára 6 franc) kiadóji azt hirdetik, hogy ministerek 's ge-

nerálok is lesznek munkástársak benne. A' jelentésigen háborús hangon szól, többi közt azt is említi, hogyha Európa ismét Franciaország ellen szövetkeznek, a' francia sas nem feledé el még a' röpülést az európ. fővárosok tornyai felé. Normant is egy röpke-írást adott ki Napoleon szobrával, hol egész pathosszal előadja, hogy Napoleon 94 nagy esztában győzött, hogy serge az osztrákokat 233-szor, a' spanyolt 112szer, az oroszot 54szer, a' poroszt 42szer, az angolt 32szer, a' szövetségeseiket 48szor verte meg. Példátlan kelete van e 20 lapnyi pongyola emlékeknek.

A' jul. 25iki Moniteur következő telegraphi tudósítást közöl Laekenből Brüssel mellől: a' belgiumi királyné jul. 24ikén reggeli 4 órakor egy fimagzatot szült. Mind a' fels. szülő mind kisdede frisek.

A' mechelni érsek 24kén délutáni 5 $\frac{1}{2}$ kor keresztelé meg az új szülött belga korona örökösét 's brabanti hget. A' külügyminister a' királytól aláírt értesítést a' hg születéséről a' sz. Atyához, az ausztr. Császárhoz, angol, porosz, sziciliai, svéd, dán és sardiniai királyhoz megküldé. 25ikén nagy üdvözlő álgyuzás, örömharangozás 's köz kivilágosítás volt. Antwerpben minden hajó, még a' külnemzetbeli is, ünnepi lobogót tüze ki 's álgyuit dörögögteté örvendésjelül.

PORTUGÁLIA.

Napier győzödelme hírére a' migueli plymouthi depot eloszlott. E' diadal közcsudálatást gerjeszt főkép Londonban a' dologértők előtt, millyen Evans, Codrington 's egyebek, mivel Napier-nak 182 álgyuja volt 's 1800 embere csak, Miguelének pedig 360 álgyujok 2500 emberrel, még is e' kis erővel 278 álgyut 's közel 2500 embert hódított meg. (Napier William John — Vilmos János — Merchistowni lord 's új skóczi baronet, angol hajóhad kapitány szül. 1786: octob. 13ikán, házas 1816: martz. 28ika óta Cochrane Johnston Elizával, egy fi 's egy leány magzata van. — Napier szkót nyelven annyit tesz, mint: szeplő nélkül és mindenkor kész —). — Bourmont-t Miguel a' legkitünőbb megkülönböztetéssel fogadá 's egy óráig zárkozva tartott értekezés után egy végzés által kir. helytartójává nevezte, még pedig olly terjedékű hatósággal, mellyet bizton legfensőbbnek mondhatni.

A' miguelisták vesztesége Portónál jul. 5ikén, mint későbbi levelek erősíték, 600nál többre ment. D. Pedro gr. Saldanhát mingyárt a' harcmezőn algenerállá nevezé ki; Ximenes, Vancellert 's többeket a' torony-és pallosrend diszjeleivel tisztelé meg. Duvergier ezredes, ki a' francia osztályt vezérlé, nagy sebet kapott. A' miguelisták azonban még 6ikán sem szüntek meg a' várost lődözni, de csekély tüzzel, mint hitték hadiszereik híjánja miatt. Ez nap estve megérkezvén a' migueli flotta tönkre juttának híre, az egész város (Porto) fényesen kivilágított, a' harangok meghuzattak, mozsarak durrogtak, rakéták bocsáttattak 's a' nép örömdalokat zengve járkált fel 's alá az utczákon. De a' hir egyebütt is egész Portugáliában nagy benyomást okozott; mind a' mellett ha Miguel serge Bourmont vezérlése alatt még tovább is olly feszülten képes lesz állását fentartani, ugy Pedronak még sok gát szegül ellenébe legyözendőül. — Már jun. 23ikán történt, hogy dom Mancel de Martinini spanyol születésű de Portugáliából házasult genie-alezredes és eddig Thomar melletti jószágán tartózkodott, felfegyverezvén jobbagyit és szolgálait velök Thomar várost megtámadá, a' foglyokat kiszabadítá, a' fegyvert mind elszedé, telegraphot lerontatá, 's aztán Abrantesen alul mintegy 300ra szaporodott csapatjával a' Tajon általkelt. 28ikán már egész Almeirimig haladt Santarem áltellenében 's 30ikán Mugemig egy Lissabonhoz még közelebb eső városhoz, holott 2 osztály miguelistát, kik t.i. mint szabadlalkozásuak Cintrabol küldettek ellene ki, hárman kívül, kik uszással menték meg magokat, vagy elfogott vagy pedig levert. Serge most már 1,200 főre nőtt, 's egy harmada mind előkelő házak síjai. Lovassága részire Cadaval hg jószágairól 80 lovat vitt el erőszakkal. Algarbiában a' constitutionalisták 2 részre osztakoztak; egyike 6,000 emberrel hosszant a' tengerszéleken vonul fel Lissabonnak, másika 2,000rel Guadiana hosszantában az országuton Beja ellen nyomul. Flamer gőzhajó, melly a' középtengerről jul. 18ikán érkezett Falmouthba, utjában a' finisterrei foknál adm. Napier (2 lineahajó — több fregatt 's apró naszádból álló) hadával találkozott, melly már egyenesen Lissabon-

nak v
li haj
már d
Lissab
pier g
kikötő
spany
mére;
centi
vala e
te, h
nyilat
ditiój
növek
város
ta. A'
d. Pe
tudósi
Mosar
ria ré
minde
is, 's
mányz
részei

L
nyalo
Bour
Portó
dro S
hogy
de L
reg p
a' ser
bia és
szire
legyő
megsz
— a'
'st.i.
jedez
másk
kettő
a' me
san tu
hírek
ellens
minde
mét
kénys
Napie
jul. 5

nak vitorlázott használva az elfogott migueli hajókat is, névszerint az admiral-zászló már don Joaon lobogott. Midőn a' Flamer Lissabont jul. 10ikén elhagyá, még ott Napier győzödelméről semmit sem tudtak; a' kikötőben egy 20 álgyus migueli hajó's egy spanyol fregatt állott csak a' város védelmére; Donna Maria fregáttal pedig a' st. vincenti foknál találkozott, melly előre ment vala elzárnia' Tajót; a' déli partoknál értette, hogy az egész tájék a' királyné részire nyilatkozott 's hogy ennek szárazföldi expedíciója erősen nyomul, a' sergek szüntelen növekedve közben Lissabon ellen. Senna várost szinte a' déli partokon kivilágítva látta. A' Globe e' hírekhez még azt toldja, hogy d. Pedro agenséhez Londonba azon fontos tudósítás érkezett, hogy Madeira szigete 's Mosambique portugali gyarmat is dona Maria részére állott, az ottani főtiszthatóság minden kitelhetett gátló ügyekezeti ellenére is, 's hogy névszerint Madeirában a' kormányzó a' migueli ügy híveivel a' sziget belrészeibe vonult.

Lissabonban most ezerféle gyanuhir szárnyal. Többi közt főképp mondják, hogy Bourmont 20 ezer főnyi sergével maholnap Portót ostromlandja; hogy Napier adm.t Pedro St. Vincent foki visconde-vá nevezé 's hogy Pedro segédtiszteáltal egy levelet küldde Lourenco grófhhoz a' portoi miguelita serreg parancsnokához, mellyben előterjesztvén a' serge által nyert kedvező állapotot, Algarbia és Alemejo tartományoknak d. Maria részire meghódultát 's végre Miguel flottája legyőzetését 's elfoglaltatását, őt a' vérontás megszüntetésire 's békealkura szólítja fel, — a' gróf azonban e' levelet nem fogadta el 's t. i. Jul. 24ikén a' párisi börsén azon hir terjedezett, hogy Pedro Lissabonban van; egy másik, hogy Miguel Oportoban van; mindkettő nyilvános hazugság, mivel különben a' megelőzött napi angol ujságok bizonyosan tudatták volna ezt. Furesa! a' portugali hírek még jobban hadakoznak egymással, mint ellenséges hadai. — De a' miguelisták főbbei mindent elkövetnek, hogy Napier győzödelmét titokban tarthassák, sőt ellenkezőleg kényszerítve is hitetgetik a' népet, hogy Napier ostromzár alatt van, 's hogy Portonál jul. 5dikén a' Pedristák igen megverettek.

„Mindenki tudja — így hangzanak az e' tárgy-iránt Lissabonban az egyházi és igazság-ministeriumtól kibocsátott fenyegető rendelkezések végszavai — hogy azon csekély hatalom, mellyel a' lázongók bírnak, bár miként is használtassék, soha sem lesz képes egy nemzetet meghódítani, melly minden áldozatokra kész ő legszerettebb Felsége Iső dom Miguel trónja dicsőítésére.“ Magok a' lissaboni hírlapok minden ütközetről mélyen hallgatva folyvást csak azt tudatják, hogy Miguel ő legkedvesb Felsége a' legjobb egészségben van. Egyébiránt a' legujabb hírek szerint annyi bizonyos: hogy a' merre Pedro szárazföldi expedíciója nyomul, a' nép mindenütt d. Maria királyné részire nyilatkozik; Serpa és Moura városok, mielőtt egy pedristát láttak volna, már constitutionalis zászlókat lobogtattak; Lissabonbul (hol még toldalékul a' cholera folyvást dühösködik) 3,000 fegyveres küldetett az expedíció ellen, olly parancsolattal, hogy a' hol vele találkozik, azonnal ütközzék meg. Napier hajóhadához ismét két migueli hajó (a' csatából megillantak közül) egy korvett 's egy brigg, szegődött saját szántából. Fontosb hir az, melly igen megvalósulható, hogy a' francia kormány d. Maria formaszerinti elismerését elhatározá, de mellyet csak akkor fogna ki nyilatkoztatni, midőn Pedro már Lissabonban leend. Más részről pedig, hogy a' spanyol liberalisok erősen fegyverkeznek Miguel pártolására; ha ez való, úgy mond az Oest. Beob. úgy e' történet csak használni fogna a' legitimitas ügyének, mivel a' madriti kabinet akkor Miguel részére nyilván elhatározhatná közbenjárulását, mitől eddigelé is egyedül a' körülmények különössége tartóztathatá. Jun. 29ről a' portoi Cronica Pedronak egy rendeletét közli, melly által a' még Miguel hatalmában levő valamennyi kikötő legszorosabb ostromzár alá vettettek hirdettetik, úgy hogy azokba, a' barátságos nemzetek hadi és postahajóit kivéve, semmi más hajónak menetel nem engedtetik. Ugyanazon ujság szerint az angol consul kérelemmel folyamodott a' migueli fővezérhöz: engedné meg Nimrod és Savage angol hadihajóknak a' Duoroba szállhatást, hogy azon esetben, ha Porto lődöztetnék, az ottani angolok vagonját megmenthessék. A' fővezér

erre azt válaszolá, hogy mihelyt a' mondott hajók a' Duoroba bocsátkoznak, őket azonnal lövetni fogja. Erre jul. 13ikán Confiante gőzhajó Angliából érkezvén a' kormánytól azon parancsot hozá, hogy a' nevezett két hajó, akár engedi meg Ő migueli Felsége akár nem, egyenesen a' folyamba vitorlázzon; mi azonban eddig ellen-szelek miatt még nem történhetett meg. Mondják előbb a' kis briggg fogna befutni 's ha nem lövetik, akkor őt a' nagyobb is követendi; ellenkező esetben újabb rendelkezésre vár. Általában az ottani angol kereskedők állapotját igen sanyarúnak festik, Miguel nem engedi boraik elszállíttathatását, más részről folyvást rabolják őket, efelett még mind a' két ellenfél tüzének ki vannak téve.

ELEGY HIREK.

Az orosz segédsereg Feodosiának vevé utját, hogy ott kiszállíttatván a' szokott vesztegidőt (quarantaine) töltsse ki; a' flotta innen, mint híre van, Sebastopolba térend vissza. — A' török-orosz emlékpénz egyik felén a' nagyur neve 's a' hegira mostani (1249) éve, a' másikon pedig, egy csillag, a' félhold 's kereszttyén korszak éve (1833) szemléltető. — A' moszka czár a' fogságból visszatért néhai lengyel hadi főtisztoknak, kik t. i. csekély jövedelmük és segedelmért az orosz kormányhoz folyamodtak, 3 egymásutáni esztendőre következő fizetést parancsolt adatni 1) lovas v. gyalog generálnak évenként 7 ezer fr. 2) general-hadnagyak 4,200 fr. 3) general őrnagyak 3,500 fr. — A' görög ezredbe állottak száma Münchenben mindedig 460 főnyi. — Gr. Orloff jul. 13kán hagyá el Tschesme hajón Konstantinápolyt, 's 16ikán Odessába érvén kíséretestül az ottani vesztegházban töltendi ki a' vesztegidőt. — Az Artában minap dulongott Tafil-Busi, üldöztetni látván magát a' janinai basa sergétől, a' görög határra szökött be, hol a' görög-bajor katonaság kezeibe esett. Sok fogollyá lett az őt kísért palikárok közül 's törvényszerinti

szigoru büntetést vár, egyébiránt Görögország csendes. — A' görög egyházi állapot elintéztetésire rendelt biztosság egy javaslaton munkás, melly szerint a' görög egyház a' konstantinápolyi patriarchától teljes elválásra 's függetlenségre jut, a' görög papság 's egyház ügye t. i. egy az orosz birodalmihoz hasonló zsinat kormányától függend. — Görögország leendő anyavárosát, noha építési helye sincs még a' müncheni polit. hirlap szerint elhatározva, hat. i. a' régi Athene romjain magasuland é fel az, vagy Korinthén? Ottopolisnak (Ottovárosnak) keresztelgetik már előre.

Jul. 15kén jelent nyomtatva meg a' vádlevél Zweibrückenben dr. Wirth, dr. Siebenpfeiffer, Hochdörfer plebanus, Scharff, Becker kefégyártó, dr. Grosse, dr. Pistor, Rost könyvnyomtató, Baumann kereskedő, Schüller, Savoye és Geib ügyvédek, Eisler theol. candidat, mint politikai zendítés-támasztók ellen; jul. 27kén fog ügyök Landauban elítéltetni végkép; jul. 15kén pedig a' varsói hirlap 12 rendre osztályozva közli pörbe idéztetését a' legközelebbi lengyel zendülést okozott 's kibujdosott 286 hazafinak revolutio előtti czimjök 's tisztjökkel. Az első osztály 117 személyt foglal név szerint, a' 2dik 131et, a' 3dik 16ot, a' 4 's 5ik egyet egyet, a' 6ik kettőt 's a' t. Czartoriski Adam hg és Skrzynecki a' 10 osztályban van, 's Lelewel a' 12ikben. Legfeljebb 28 nap szabatik a' fenyítési főtörvényszék előtti megjelenhetésre ben az országban levőknek, a' külföldre költözteknek pedig 2 hónap, melly idő eltelte után személyöket minden polgári jus-veszteség, jószágikat pedig elmaradásokig zárlat (sequestrum) érendi 's a' t.

A' hollandi király b. Chassé-t, az antwerpi híres várvéd-bajnokot 's a' francia fogságból most visszatértet szíves öleléssel fogadá jul. 12iki udvaroltakor, 's magával ebédelteté. Minden nyilvános megjelentekor kitörő hazafi egyetem taps 's éljen kiáltozás üdvezli az ősz vitézt. —

A' gabona pesti piaczi ára aug. 6ikán 1833:						P é n z k e l e t :					
zs. m. val. gar.	legjobb	közép	csekély	poz. m. val. gar.	legjobb	közép	csekély	Bécs júli 5. 5ikén közepes pengő pénzben			
Tisztabuza	143 $\frac{1}{2}$	126 $\frac{2}{3}$	116 $\frac{2}{3}$	Zab	36 $\frac{2}{3}$	35 $\frac{1}{2}$	33 $\frac{1}{2}$	Status 5 pC. kötel.	94 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	54 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	100	—	80	Köles	—	—	—	— 4 pC.	86 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
Rozs	63 $\frac{1}{2}$	60	58	Köleskása	—	—	—	— 1820ki köles.	197	Bankrészvény	1228
Árpa	48 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{2}{3}$	—	Kukoricza	66 $\frac{2}{3}$	63 $\frac{1}{2}$	—	— 1821ki —	134	Cs. arany pC. agio	—